

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ludvíka Davida, soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové a soudce Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatelky **Kiwi.com, s. r. o.**, se sídlem Lazaretní 925/9, Brno, zastoupené JUDr. Bc. Zdeňkem Kučerou, Ph.D., advokátem se sídlem Klimentská 1216/46, Praha 1, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 4 Cmo 38/2021-177 ze dne 17. 3. 2021 a usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 17 Nc 1/2021-25 ze dne 5. 1. 2021, za účasti **Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Brně** jako účastníků řízení a **RYANAIR DAC**, se sídlem Airside Business Park, Swords, Co. Dublin, Irsko, zastoupené Mgr. Zdeňkem Beránkem, advokátem se sídlem Karlovo náměstí 671/24, Praha 1, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

- I. Usnesením Vrchního soudu v Olomouci č. j. 4 Cmo 38/2021-177 ze dne 17. 3. 2021 a usnesením Krajského soudu v Brně č. j. 17 Nc 1/2021-25 ze dne 5. 1. 2021 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na svobodu projevu dle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo podnikat dle čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Tato rozhodnutí se proto ruší.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Stěžovatelka zprostředkovává uzavírání smluv o letecké přepravě – na webu kiwi.com a v souvisejících aplikacích umožňuje svým zákazníkům mimo jiné rezervovat si a zakoupit letenky různých dopravců. Jedním z nich je i vedlejší účastnice, podnikající v oblasti letecké přepravy.

2. Vedlejší účastnice se obrátila na obecné soudy s návrhem na nařízení předběžného opatření před zahájením řízení ve věci samé dle § 74 a násl. občanského soudního řádu. Podle vedlejší účastnice totiž stěžovatelka nesprávně informuje své zákazníky – cestující, že nepředají-li stěžovatelce údaje k on-line odbavení do 24 hodin před odletem, musí se odbavit za značný poplatek na letišti. Vedlejší účastnice ovšem umožňuje cestujícím odbavení on-line až do dvou hodin před odletem. Stěžovatelka nadto předává vedlejší účastnici nesprávné osobní údaje o cestujících, a to konkrétně údaje o jejich e-mailu a bydlišti a identifikaci jejich platebních karet. Vedlejší účastnice tak nemůže přímo kontaktovat cestující a informovat je o podstatných událostech týkajících se letu, jako je změna času a místa odletu, ani jim předávat informace o omezeních v souvislosti s opatřeními proti onemocnění COVID-19. Nemůže ani vracet cestujícím prostředky přímo na jejich účet, neboť disponuje pouze údaji o platební kartě užívané stěžovatelkou. Vedlejší účastnice přitom potřebuje přesné osobní údaje cestujících i kvůli plnění

povinností plynoucích z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení č. 261/2004“).

3. Krajský soud v Brně napadeným usnesením návrhu vedlejší účastnice vyhověl. Výrokem I uložil stěžovatelce povinnost „zdržet se poskytování věcně nesprávných informací o podmínkách letecké přepravy a dalších službách poskytovaných [vedlejší účastnicí], ve všech jazykových verzích webu kiwi.com a ve veškeré komunikaci a dokumentech, které [stěžovatelka] zasílá osobám, kterým prostřednictvím webu kiwi.com zprostředkovala uzavření smlouvy o letecké přepravě s [vedlejší účastnicí]“, zejména pak následující informace (zvýraznění vynecháno):

- a) *„Pokud se neodbavíte online, většina leteckých společností si účtuje vysoký poplatek. Rádi za vás online odbavení bezplatně vyřídíme a zašleme vám palubní lístky. Stačí, když nám zašlete údaje z pasu nebo průkazu totožnosti. [...]*

Co musím udělat? Přihlaste se ke své rezervaci a nejpozději 24 hodin před odletem poskytněte osobní údaje potřebné k online odbavení. Pokud nám tyto údaje neposkytnete včas, budete se muset odbavit přímo u letecké společnosti (viz níže). [...]

Co bude následovat? Až od vás budeme mít všechny potřebné údaje, počkáme, než letecká společnost zpřístupní online odbavení. V závislosti na dané letecké společnosti bývá online odbavení dostupné jeden nebo dva dny před odletem. [...]

Až to bude možné, odbavíme vás a e-mailem vám zašleme palubní lístky. Můžete si je také stáhnout na stránce Spravovat moje rezervace a v aplikaci Kiwi.com.“ [...]

Co když Kiwi.com odbavení nezajišťuje? V takovém případě se budete muset odbavit sami přímo u letecké společnosti. Pokud letecká společnost nabízí online odbavení, můžete se odbavit na jejich webu. Budete k tomu potřebovat číslo rezervace (PNR). Číslo rezervace najdete na elektronické letence od Kiwi.com.

Některé nízkonákladové letecké společnosti vám za odbavení na letišti mohou účtovat poplatek. Pokud nám nejpozději 24 hodin před odletem neposkytnete své údaje a odbavíte se na letišti, budete tento poplatek muset zaplatit.“,

které jsou uvedeny na webu kiwi.com;

- b) *„Abychom vás mohli odbavit, potřebujeme další informace o cestujícím. Kvůli celosvětovým cestovním omezením teď dopravci vyžadují víc informací. Přihlaste se co nejdřív ke své rezervaci a poskytněte nám tyto informace. Bez těchto informací vás nebudeme moct odbavit a vy tak nejspíš budete na letišti muset zaplatit poplatek za odbavení.*

Vyžadujeme informace. Zadejte dodatečné informace na stránce Spravovat moje rezervace, a to nejpozději do [údaj odpovídá 24 hodinám před odletem]. Tyto informace potřebujeme, abychom vás mohli odbavit online. Palubní lístky všech cestujících, kteří poskytnou své údaje, vám zašleme e-mailem nejpozději dne [údaj odpovídá dni zahájení letecké přepravy].“,

kteřé jsou uvedeny v e-mailu nazvaném „Potřebujeme další informace o cestujícím“;

- c) *„Zadejte dodatečné informace nejpozději do [údaj odpovídá 24 hodinám před odletem] na stránce Spravovat moje rezervace, abychom vás mohli odbavit online.“,*

kteřé jsou uvedeny na dokumentu „Elektronický lístek/přehled cesty“, připojeném k e-mailu nazvaném „Potvrzeno – elektronická letenka v příloze“;

- d) *„Minimálně jeden z cestujících se nestihl odbavit online. Tito cestující se musí odbavit přímo u letecké společnosti. Pokud se nebudou moct odbavit online, budou se muset odbavit na letišti.“*

Musíte se odbavit u letecké společnosti. Bohužel jste zmeškali lhůtu [údaj odpovídá 24 hodinám před odletem] pro nahrání údajů, takže jsme vás nemohli odbavit online. Palubní lístky získáte po odbavení přímo s aerolinkou. Letecká společnost si za odbavení může účtovat poplatek. [...]“,

kteřé jsou uvedeny v e-mailu nazvaném „Musíte se odbavit u letecké společnosti“;

- e) *„Alespoň jeden z cestujících zmeškal online odbavení na další let a bude pravděpodobně muset uhradit poplatek za odbavení na letišti. Nezapomeňte si přinést tištěnou kopii elektronické letenky, protože dopravce ji může potřebovat.“*

Musíte se odbavit na letišti. Je nám líto, ale dne [údaj odpovídá 24 hodinám před odletem] uplynul konečný termín pro zadání údajů pro online odbavení. Palubní lístky získáte při odbavení na letišti. Dopravce si za tento typ odbavení může účtovat poplatek. [...]“,

kteřé jsou uvedeny v e-mailu nazvaném „Musíte se odbavit na letišti“;

- f) *„Nezadali jste žádné údaje. Musíte se odbavit na letišti“,*

kteřé jsou uvedeny na dokumentu „Elektronický lístek/přehled cesty“, připojeném k e-mailu nazvanému „Musíte se odbavit u letecké společnosti“ či „Musíte se odbavit na letišti“.

4. Výrokem II krajský soud dále uložil stěžovatelce povinnost zdržet se předávání „nesprávných osobních údajů osob, kterým prostřednictvím webu kiwi.com

zprostředkovala uzavření smlouvy o letecké přepravě s [vedlejší účastnicí], a to zejména údajů o e-mailu a bydlišti těchto osob a identifikaci jejich platební karty“.

5. Výrokem III krajský soud uložil stěžovatelce povinnost odstranit závadný stav, tedy „opravit věcně nesprávné informace o podmínkách letecké přepravy a dalších službách poskytovaných [vedlejší účastnicí], které již poskytla osobám, kterým prostřednictvím webu kiwi.com zprostředkovala uzavření smlouvy o letecké přepravě s [vedlejší účastnicí] a které ještě nezahájily leteckou přepravu; a dále opravit nesprávné osobní údaje osob, kterým prostřednictvím webu kiwi.com zprostředkovala uzavření smlouvy o letecké přepravě s [vedlejší účastnicí], a to zejména údajů o e-mailu a bydlišti těchto osob a identifikaci jejich platební karty, které již předala [vedlejší účastnicí].

6. Výrokem IV pak krajský soud vedlejší účastnici uložil, aby do 30 dnů podala návrh na zahájení řízení ve věci samé.

7. Podle krajského soudu byla prokázána potřeba zatímně upravit poměry účastníků řízení. Kvůli jednání stěžovatelky není vedlejší účastnice schopna při řešení problémů vzniklých v souvislosti s leteckou přepravou poskytovat cestujícím potřebné informace a řádně plnit své finanční závazky. Stěžovatelka poskytuje cestujícím „nepravdivé informace o nutnosti odbavení na letišti“ a toto její jednání je v rozporu se zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a naplňuje znaky nekalé soutěže ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Předmětné jednání ve svém důsledku může způsobovat vznik újmy jak na straně cestujících, tak u vedlejší účastnice. V kontextu této specifické věci je pak podle krajského soudu výjimečně namístě nařídit předběžné opatření, i když jím vedlejší účastnice fakticky uplatnila nároky, kterých by se měla domáhat ve věci samé. U jednání naplňujícího znaky nekalé soutěže je totiž rozhodující hledisko zabránění vzniku či rozšiřování újmy účastníka tímto jednáním dotčeného. Konečně krajský soud uvedl, že dopad předběžného opatření do postavení stěžovatelky pokládá za „bezvýznamný v porovnání s důsledky, které je tvrzené nekalé jednání [stěžovatelky] způsobilé přivodit [vedlejší účastnicí]“.

8. Stěžovatelka podala proti rozhodnutí krajského soudu odvolání. V něm mimo jiné označila návrh na vydání předběžného opatření za šikanózní, neboť jím vedlejší účastnice pouze usiluje o získání kontaktních údajů zákazníků, aby jim mohla nabízet své doplňkové služby, případně o potlačení konkurence. Vedlejší účastnice se přitom svým návrhem pokouší změnit léta trvající stav, který jí dříve nevalil. Stěžovatelka dále namítla, že cestujícím neposkytuje nepravdivé informace o nutnosti odbavení na letišti, ale obecně popisuje proces odbavení a nesděluje žádné informace týkající se vedlejší účastnice. Tvrzení, že většina leteckých společností si účtuje za odbavení na letišti poplatky, je pravdivé, stejně jako je pravdivá informace, že stěžovatelka nabízí zákazníkům odbavení zdarma do 24 hodin před odletem. Stěžovatelka poukázala i na to, že nabízí své služby v mnoha jazycích a že změna informací je tak pro ni náročná. Při poskytování údajů o zákaznících vedlejší účastnici postupuje stěžovatelka v souladu s podmínkami smlouvy, kterou stěžovatelka se zákazníky uzavírá. Dle stěžovatelky pak z nařízení č. 261/2004 nevyplývá povinnost poskytovat vedlejší účastnici osobní údaje zákazníků bez jejich souhlasu. Pokud by stěžovatelka předala vedlejší účastnici kontaktní e-mail přímo na zákazníky, nedostávala by od vedlejší účastnice nezbytné zprávy a nemohla by zprostředkovávat svým zákazníkům komunikaci s vedlejší účastnicí – a tedy

by jim nemohla poskytovat svůj produkt. Podstatná sdělení týkající se například změny času a místa odletu stěžovatelka automatizovaně poskytuje zákazníkům, nadto má vedlejší účastnice možnost se s nimi spojit i telefonicky.

9. Vrchní soud v Olomouci napadeným usnesením potvrdil rozhodnutí krajského soudu. Dle vrchního soudu není důvodná námitka, že se vedlejší účastnice snaží změnit stav, který po několik let akceptovala. Vedlejší účastnice se totiž již od poloviny roku 2020 domáhala u Zemského soudu v Hamburku vydání předběžného opatření a bylo jí vyhověno, situace navíc eskalovala z důvodu šíření koronaviru způsobujícího onemocnění COVID-19, zejména pak mutace zjištěné na území Spojeného království na konci roku 2020. K problematice sdělování nepravdivých informací o odbavení vrchní soud uvedl, že „není správnou námitka [stěžovatelky], že tyto informace se nevztahují k [vedlejší účastnici], neboť je zcela evidentní, že je-li [vedlejší účastnice] dopravcem, tyto informace se k ní konkrétně vztahují“. Náklady, které stěžovatelce na základě předběžného opatření vzniknout kvůli povinnosti změnit poskytované informace v 35 jazycích, jsou vyvolány jejím jednáním v rozporu s právními předpisy.

10. Jde-li o problematiku poskytování osobních údajů zákazníků, jde dle vrchního soudu podstatné, že stěžovatelka zákazníkům „nesděluje, že v důsledku zmocnění se například nebudou moci sami odbavit online, že jim dopravce nebude moci přímo poskytovat důležité informace, vrátit cenu za zrušenou přepravu, postupuje tedy v rozporu s právními předpisy na ochranu spotřebitele“. Z doložených konverzací mezi vedlejší účastnicí a cestujícími „je patrné, že [stěžovatelka] cestujícím neposkytuje včas a řádně potřebné informace a neplní vůči nim povinnosti stanovené právními předpisy, jako je vrácení ceny za zrušený let či informování o požadavcích pro ochranu bezpečnosti a zdraví“. Vedlejší účastnice je přitom povinna zpracovávat osobní údaje cestujících zejména proto, aby mohla plnit povinnosti podle nařízení č. 261/2004 a podle čl. 6 odst. 1 písm. b) a c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů; dále jen „GDPR“) je vedlejší účastnice oprávněna a povinna ke zpracování takových údajů, které dle čl. 5 odst. 1 písm. d) GDPR musí být přesné a v případě potřeby aktualizované. Proto musí stěžovatelka poskytovat vedlejší účastnici správné osobní údaje cestujících. Není také pravdou, že stěžovatelka nepředává vedlejší účastnici nesprávné osobní údaje, ale údaje, které se k zákazníkům nevztahují, neboť údaje o bydlišti, e-mailu a platební kartě jsou údaji, které se týkají konkrétních cestujících, jsou spojeny s jejich jménem a příjmením, jsou součástí identifikace konkrétních cestujících, mají dopad do jejich práv, proto jsou tyto údaje osobními údaji cestujících.

11. Co se přiměřenosti předběžného opatření týče, označil vrchní soud důsledky tohoto opatření pro stěžovatelku za „bezvýznamné“ ve srovnání s dopadem, který by jednání stěžovatelky mělo pro vedlejší účastnici.

12. Ústavní soud ze spisu vedeného krajským soudem zjistil, že Zemský soud v Hamburku nařídil 8. 10. 2020 předběžné opatření, kterým stěžovatelce zakázal informovat na webových stránkách cestující, kteří učinili rezervaci, o tom, že nepředají-li stěžovatelce veškeré údaje potřebné k odbavení ve lhůtě určené stěžovatelkou, musí se cestující odbavit na letišti, ačkoliv skrze webové stránky vedlejší účastnice se lze odbavit až do 2 hodin před odletem.

II. Argumentace účastníků

13. Podle stěžovatelky bylo napadenými rozhodnutími porušeno její základní právo na vlastnictví, právo na podnikání a právo na spravedlivý proces, zaručené čl. 10 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

14. Stěžovatelka namítá, že v řízení před obecnými soudy nebyla osvědčena potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků řízení. Dále uvádí, že dle judikatury Ústavního soudu je třeba, aby předběžné opatření bylo přiměřené ve vztahu k osobě, vůči níž směřuje. Přiměřenost předběžného opatření však vedlejší účastnice neosvědčila. Stěžovatelka argumentuje, že v důsledku předběžného opatření je nucena změnit poskytované informace v desítkách jazyků. Pokud by měla poskytovat některé osobní údaje svých zákazníků již při rezervaci, nemohla by jim poskytovat své služby a bylo by jí bráněno ve výkonu podnikatelské činnosti. Při předání e-mailové adresy na zákazníka by již nemohla zprostředkovávat komunikaci s ním. Navíc vedlejší účastníci nejsou předávány nepravdivé osobní údaje, ale unikátní e-mailová adresa vytvořená stěžovatelkou pro zprostředkování komunikace mezi vedlejší účastnicí a zákazníkem. Poskytování údajů o platebních kartách pokládá stěžovatelka za obtížně technicky realizovatelné, není pak jasné ani to, o jaké údaje se má jednat a k jakému okamžiku mají být poskytovány. Stěžovatelka dále uvádí, že požadovaný údaj o bydlišti zákazníka nemá k dispozici. Další zprostředkovatelé letecké dopravy přitom dle stěžovatelky postupují ve své činnosti obdobně jako ona. Stěžovatelka namítá, že předběžná opatření jsou způsobilá ji připravit o veškerý zisk ze zprostředkování smluv s vedlejším účastníkem, tedy způsobit jí škodu ve výši stovek milionů korun. Zásah do jejích práv je tak ve zřetelném nepoměru k tomu, co má předběžné opatření ochránit. Konečně stěžovatelka podrobně argumentuje, že potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků nebyla naléhavá s ohledem na to, že se jedná o roky trvající stav. Zemský soud v Hamburku, který rozhodoval o návrhu na předběžné opatření v roce 2020, se navíc zabýval pouze poskytováním některých informací cestujícím, tedy jen částí materie, jež byla předmětem řízení nyní.

15. Stěžovatelka uvádí, že údaje označené obecnými soudy za nepravdivé se vztahují „ke službě poskytované stěžovatelkou, která za cestující (její zákazníky) provede online odbavení u jednotlivých dopravců [...]. Pokud cestující nesdělí stěžovatelce potřebné informace v jí stanovené lhůtě, informuje je stěžovatelka o nezbytnosti vyřízení online odbavení přímo u konkrétní letecké společnosti, s tím že případně může být účtován poplatek za odbavení. Vedlejší účastník sám připouští, že poplatek účtuje v případě odbavení na letišti méně než dvě hodiny před odletem. Otázkou pravdivosti předmětných informací poskytovaných stěžovatelkou se však obecné soudy vůbec nezabývaly.“

16. Stěžovatelka dále poskytuje vedlejší účastnici e-mailovou adresu, kterou zákazníkovi (s jeho souhlasem) za účelem rezervace vytvoří. Činí tak však právě s ohledem na zájem a k přímé instrukci cestujícího, který je jejím zákazníkem a se kterým má stěžovatelka uzavřenou smlouvu. Veškerá komunikace od přepravců je automaticky zprostředkována cestujícím, a to přehledně, s možností zobrazení veškerých důležitých informací o všech zakoupených letech v rámci jednoho itineráře v rámci webové a mobilní aplikace stěžovatelky. Naprostá většina informací se dostane k zákazníkům ihned. Obdobně funguje proces spojený s platbami. Cestující zaplatí kartou za služby stěžovatelky, která následně prostřednictvím unikátní platební karty (zřízené se souhlasem zákazníka pro každou rezervaci zvlášť) uhradí cenu za letenku vedlejší

účastníci či jinému dopravci. Případné refundace tak lze provést pouze směrem ke stěžovatelce, která je však vždy postoupí cestujícím. V roce 2020 vedlejší účastnice téměř žádné peníze pro cestující stěžovatelce dobrovolně nevyplatila, stěžovatelka prostředky získávala na základě náročného vymáhání mimosoudními mechanismy platebních schémat.

17. Vrchní soud ve svém vyjádření označil ústavní stížnost za nedůvodnou. Obecné soudy se dle vyjádření zabývaly otázkami přiměřenosti předběžného opatření a naléhavosti a nezbytnosti zatímní úpravy poměrů, přičemž vrchní soud se ztotožňuje s názorem krajského soudu, že míru dopadu předběžného opatření do postavení stěžovatelky lze hodnotit jako bezvýznamnou v porovnání s důsledky, které je tvrzené nekalosoutěžní jednání stěžovatelky způsobilé přivodit vedlejší účastníci a spotřebitelům. Pokud jde o naléhavost zatímní úpravy poměrů účastníků, nad rámec úvah krajského soudu vrchní soud doplnil skutečnost, že vedlejší účastnice se již domáhala ochrany u Zemského soudu v Hamburku a že situace eskalovala koncem roku 2020 z důvodu šíření mutace nemoci COVID-19 na území Anglie. Jednání stěžovatelky může vést ke vzniku škody na straně cestujících a je též způsobilé ovlivnit pověst vedlejší účastnice a způsobit jí kromě nemajetkové újmy i škodu na majetku.

18. Krajský soud odkázal na odůvodnění napadeného usnesení s tím, že potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků „konkrétně a jednoznačně odůvodnil ve vztahu k nesprávným informacím, které stěžovatelka poskytuje cestujícím zejména v souvislosti s nutností odbavování na letišti“. Krajský soud rovněž odůvodnil, na základě jakých skutečností nařízené předběžné opatření považoval za přiměřený zásah do podnikání stěžovatelky. Napadené usnesení vrchního soudu pak krajskému soudu nepřísluší hodnotit. Krajský soud nicméně konstatuje, že si obě napadená usnesení neodporují. Stěžejní námitka stěžovatelky o nepřiměřenosti dopadu nařízeného předběžného opatření do jejího podnikání a o markantní újmě, která jí je nařízeným předběžným opatřením způsobována, byla obecnými soudy vypořádána i s poukazem na právní předpisy EU a na eskalaci vzájemných sporů mezi stěžovatelkou a vedlejší účastnicí, zapříčiněnou šířením nemoci COVID-19. Argumentace stěžovatelky, že její obchodní model funguje po několik let, aniž by v předchozí době vedlejší účastníci jakkoli vadil, je dle krajského soudu irelevantní.

19. Vedlejší účastnice označila ústavní stížnost za zjevně neopodstatněný návrh ve smyslu § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Námitky, které stěžovatelka předkládá v ústavní stížnosti, by mohly být důvodem pro zrušení předběžného opatření dle § 77 odst. 2 občanského soudního řádu, a tudíž návrh stěžovatelky nerespektuje subsidiární povahu ústavní stížnosti dle § 75 zákona o Ústavním soudu. Pro úplnost se však vedlejší účastnice vyjadřuje k návrhu i věcně.

20. Podle vedlejší účastnice stěžovatelka opakuje námitky uplatněné již u obecných soudů a Ústavní soud staví nepřipustně do role další instance v rámci soustavy obecných soudů. Ústavní soud přitom dle své ustálené judikatury přistupuje k přezkumu rozhodnutí o předběžných opatřeních zdrženlivě a pouze zkoumá, zda měla zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), zda byla vydána příslušným orgánem (čl. 38 odst. 1 Listiny) a zda nejsou projevem svévole (čl. 1 Ústavy a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny). V tomto světle pak napadená rozhodnutí obecných soudů obstojí. Co se týče odůvodnění napadených rozhodnutí, vedlejší účastnice uvádí, že postačuje, jsou-li vypořádány alespoň základní námitky

účastníka řízení, případně za podmínek tomu přiměřeného kontextu lze akceptovat i odpovědi implicitní.

21. Obecné soudy se dle vedlejší účastnice vypořádaly s otázkou přiměřenosti zásahu do práv stěžovatelky. Vyložily, že stěžovatelka porušuje povinnosti plynoucí z právní úpravy a zisků dosahuje při výkonu protiprávní činnosti. Ztráta takového zisku je tak důsledkem toho, že daná činnost je sama o sobě zakázaná. Jediná potenciální újma, která stěžovatelce může vzniknout v příčinné souvislosti s nařízením předběžného opatření, spočívá v nákladech na úpravu informací o službách vedlejší účastnice. Podle vedlejší účastnice nelze hovořit o zásahu do základních práv stěžovatelky, jelikož „stěžovatelka tato práva v souladu s ústavními předpisy ani nevykonává, a jedná se spíše o zneužití těchto práv k újmě druhých. Zneužití práva přitom nepožívá právní ochrany [...] ani na ústavní úrovni“. Tvrdí-li stěžovatelka, že „v důsledku plnění povinností stanovených právními předpisy a uložených předběžným opatřením by nemohla poskytovat některé služby a že její produkt by se stal neúnosně chybový, může [vedlejší účastnice] pouze uzavřít, že stěžovatelka takové služby poskytovat ani nemá a že produkt založený na porušování právních předpisů je chybný již ze své vlastní podstaty.“ Podle vedlejší účastnice další zprostředkovatelé letecké dopravy předávají dopravcům přesné osobní údaje cestujících; má-li stěžovatelka za to, že její konkurenti tak nečiní, může se domáhat ochrany u obecných soudů. Nařízení předběžného opatření je způsobilé zabránit vzniku újmy u velkého počtu osob a je s ním spojen i veřejný zájem, a to konkrétně zájem na ochraně spotřebitelů před klamavými obchodními praktikami; na zajištění, aby cestující jednali v souladu s přijatými opatřeními v oblasti bezpečnosti a ochrany veřejného zdraví; na řádném plnění povinností vyplývajících z nařízení č. 261/2004; na řádném plnění povinností v souvislosti se zpracováním osobních údajů; na zabránění vzniku, popřípadě rozšiřování újmy na straně spotřebitelů. Vedlejší účastnice je v důsledku pandemie nemoci COVID-19 povinna zajistit, že jsou cestující seznámeni s důležitými požadavky na bezpečnost či ochranu zdraví či požadavky souvisejícími s prevencí šíření nemoci COVID-19, a dále předávat orgánům veřejné moci kontaktní údaje cestujících za účelem jejich trasování či informování, že se během určitého letu mohli setkat s nakaženou osobou. Tyto povinnosti nemůže plnit, pokud jí stěžovatelka nepředává přesné osobní údaje cestujících. K rozhodnutí Zemského soudu v Hamburku vedlejší účastnice uvádí, že mělo osvědčit, že i soudy v jiných členských státech sankcionují jednání stěžovatelky z obdobných důvodů.

III. Hodnocení Ústavního soudu

A. K předběžným opatřením

22. V posuzovaném případě jsou předmětem přezkumu rozhodnutí obecných soudů o nařízení předběžného opatření. Ústavní soud přistupuje k přezkumu rozhodování obecných soudů o předběžných opatřeních zdrženlivě. Předběžná opatření jsou totiž dočasného charakteru (nadto mohou být zrušena i postupem dle § 77 odst. 2 občanského soudního řádu), nezasahují do práv a povinností účastníků řízení konečným způsobem ani jimi není předjímán výsledek řízení ve věci samé [viz např. nález sp. zn. IV. ÚS 802/19 ze dne 4. 6. 2019 (N 106/94 SbNU 297), bod 13; nález sp. zn. I. ÚS 3169/19 ze dne 31. 3. 2020, bod 21 a násl.].

23. Vzhledem ke specifické povaze těchto rozhodnutí je Ústavní soud podrobuje pouze tzv. omezenému testu ústavnosti. Při něm zkoumá, zda předběžné opatření mělo zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), bylo vydáno příslušným orgánem (čl. 38 odst. 1 Listiny) a není projevem svévole či libovůle (čl. 1 Ústavy a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny) [viz např. nález sp. zn. IV. ÚS 802/19 ze dne 4. 6. 2019 (N 106/94 SbNU 297), bod 14; nález sp. zn. II. ÚS 3524/19 ze dne 17. 12. 2019, bod 13; nález sp. zn. III. ÚS 4072/17 ze dne 5. 11. 2018 (N 178/91 SbNU 217), bod 18]. Dle judikatury Ústavního soudu je důvodem pro zrušení rozhodnutí o předběžném opatření také „flagrantní porušení zásad spravedlivého procesu“ [nález sp. zn. III. ÚS 1121/20 ze dne 11. 8. 2020, bod 13].

24. Při rozhodování o předběžných opatřeních „musí být poskytnuta ochrana jak tomu, kdo o vydání předběžného opatření žádá, tak v rámci ústavních pravidel i tomu, vůči komu předběžné opatření směřuje [...]“. Ochrana toho, proti komu má navrhované předběžné opatření směřovat, však nemůže dosáhnout takové intenzity, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany“ [viz např. již nález sp. zn. II. ÚS 221/98 ze dne 10. 11. 1999 (N 158/16 SbNU 171); nález sp. zn. IV. ÚS 189/01 ze dne 21. 11. 2001 (N 178/24 SbNU 327); nález sp. zn. III. ÚS 3363/10 ze dne 13. 7. 2011 (N 131/62 SbNU 59)]. Tyto závěry jsou přijímány rovněž komentářovou literaturou, podle níž „zásah do práv předběžným opatřením [...] musí být přiměřený navrhovatelem osvědčenému porušení jeho práv a právem chráněných zájmů, stejně tak musí být přiměřená i eventuální újma vzniklá z předběžného opatření dotčenému účastníkovi“ (LEVÝ, Jiří. Komentář k § 74. In: SVOBODA, Karel a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 367–368; srov. obdobně JIRSA, Jaromír. Komentář k § 74. In: JIRSA, Jaromír a kol. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 449; ČUHELOVÁ, Kateřina; PONDIKASOVÁ, Terezie. Komentář k § 74. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 242, v nichž se odkazuje na závěry judikatury Ústavního soudu].

25. Ústavní soud tak již zrušil rozhodnutí obecných soudů pro porušení práva na svobodu projevu v případě, kdy se obecné soudy nedostatečně zabývaly zásahem do této svobody [nález sp. zn. I. ÚS 3169/19 ze dne 31. 3. 2020, bod 28 a násl.; k zásahu do svobody projevu předběžným opatřením srov. též nález sp. zn. II. ÚS 1847/16 ze dne 1. 9. 2016 (N 161/82 SbNU 527), body 18 a 22]. Obdobně Ústavní soud již shledal porušení mimo jiné i práva podnikat podle čl. 26 odst. 1 a 2 Listiny v situaci, kdy rozhodnutí o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření bylo zatíženo libovůlí [nález sp. zn. III. ÚS 4072/17 ze dne 5. 11. 2018 (N 178/91 SbNU 217), body 18–22].

26. Lze tedy shrnout, že **při rozhodování o návrhu na nařízení předběžného opatření je třeba zabývat se i tím, zda zásah do základních práv účastníka řízení vyvolaný předběžným opatřením je přiměřený**. V posuzovaném případě pak bylo úkolem obecných soudů zhodnotit, zda předběžné opatření představuje přiměřený zásah do práva stěžovatelky na svobodu projevu a do práva podnikat; povinností vrchního soudu pak bylo se v souladu s principy vyplývajícími z práva na soudní ochranu vypořádat se s námitkami, které stěžovatelka k ochraně svých práv uplatnila. Obecné soudy též měly řádně odůvodnit, v čem konkrétně podle nich spočívá nezákonnost jednání stěžovatelky a které ustanovení podústavního práva měla stěžovatelka porušit.

B. Svoboda projevu

a) Obecné principy

27. Ustanovením čl. 17 odst. 1 Listiny je zaručena svoboda projevu. Ústavní soud již ve své judikatuře vyložil, že svoboda projevu dopadá i na projevy komerčního charakteru [k této kategorii obecně viz již nález sp. zn. I. ÚS 823/11 ze dne 6. 3. 2012 (N 44/64 SbNU 521), bod 31; dále viz např. nález sp. zn. II. ÚS 2051/14 ze dne 3. 2. 2015 (N 23/76 SbNU 325), bod 31; nález sp. zn. I. ÚS 4022/17 ze dne 11. 6. 2018 (N 110/89 SbNU 631), bod 37; obdobně ve vztahu k právu na svobodu projevu zaručenému čl. 10 Úmluvy již rozsudek pléna ESLP ve věci markt intern Verlag GmbH a Klaus Beermann proti Německu ze dne 20. 11. 1989 č. 10572/83, § 26].

28. Rovněž odborná literatura poukazuje na to, že svoboda projevu zahrnuje i ryze apolitické komerční projevy a mezi zásahy do svobody projevu zahrnuje i předběžné opatření zakazující zveřejnit obsah výrazně poškozující některé soutěžitele na trhu. Za legitimní cíle zásahu do svobody projevu, spočívajícího v omezení tohoto typu komerčních projevů, pokládá ochranu spotřebitelů, ochranu konkurentů (soutěžitelů), a tedy ochranu poctivé hospodářské soutěže (srov. např. BARTOŇ, Michal, HEJČ, David. Čl. 17 [Svoboda projevu a právo na informace]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 510.).

29. Projevy komerčního charakteru požívají snížené míry ochrany (viz již citovaný nález sp. zn. I. ÚS 823/11, bod 31; obdobně např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku ze dne 13. 7. 2012 č. 16354/06, § 61; nebo rozsudek ESLP ve věci Sekmadienis Ltd. proti Litvě ze dne 30. 1. 2018 č. 69317/14, § 73 a 76, podle nichž státy požívají širšího, ale nikoliv neomezeného prostoru pro uvážení při regulaci komerčních projevů). Soudní rozhodnutí, které zakazuje komerční sdělení pouze pro nepodložené podezření z toho, že jde o sdělení nepravdivé, je zpravidla nepřípustným zásahem do svobody projevu [k rozdílu mezi skutkovými tvrzeními a hodnotovými soudy viz již nález sp. zn. I. ÚS 367/03 ze dne 15. 3. 2005 (N 57/36 SbNU 605); nález sp. zn. I. ÚS 823/11 ze dne 6. 3. 2012 (N 44/64 SbNU 521), body 23–24; nález sp. zn. II. ÚS 2051/14 ze dne 3. 2. 2015 (N 23/76 SbNU 325), bod 26; k přechodu mezi těmito dvěma mezními kategoriemi viz např. nález sp. zn. I. ÚS 3819/14 ze dne 20. 2. 2018 (N 27/88 SbNU 397), body 16–21].

30. Ústavní soud si je vědom specifík předběžných opatření, jak na ně již poukázal výše, jakož i rozhodování o nich. Zejména je třeba uvést, že skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením, není třeba prokázat, ale postačí je alespoň osvědčit (§ 75c odst. 1 občanského soudního řádu), a že rozhodnutí ve věci předběžných opatření je nutno činit v krátkých lhůtách [zpravidla bezodkladně dle § 75c odst. 2 občanského soudního řádu, k tomu viz nález sp. zn. IV. ÚS 736/17 ze dne 10. 5. 2017 (N 76/85 SbNU 325), bod 8]. Přesto však musí být i v řízení o předběžném opatření, kterým má být zasaženo do svobody projevu, zohledněny principy vyplývající z práva na svobodu projevu, jak byly výše vyloženy, a to přiměřeně se zohledněním specifík předběžných opatření a řízení o nich.

31. Ústavní soud tedy shrnuje, že **i na projev komerčního charakteru dopadají záruky plynoucí z práva na svobodu projevu dle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tyto záruky se přiměřeně uplatňují i v řízení o předběžném opatření.**

Má-li být komerční projev předběžným opatřením omezen z důvodu tvrzené nepravdivosti, musí se obecné soudy vypořádat v míře odpovídající charakteru řízení o předběžném opatření s tím, zda lze skutkový základ příslušného komerčního projevu skutečně hodnotit jako nepravdivý.

b) Aplikace na posuzovanou věc

32. V posuzované věci krajský soud výrokem I napadeného usnesení, potvrzeného vrchním soudem, uložil stěžovatelce povinnost zdržet se poskytování tam vymezených informací, neboť dle krajského soudu jde o informace nepravdivé a zkreslující. Posuzované projevy se nijak netýkají otázek veřejného zájmu, jde toliko o komunikaci mezi stěžovatelkou a jejími zákazníky (cestujícími) v kontextu podnikání stěžovatelky. Jde tedy o komerční projev, na který se rovněž vztahují záruky svobody projevu, byť požívá snížené míry ochrany.

33. Obecné soudy implicitně zacházely se sděleními stěžovatelky jako se skutkovými tvrzeními. Sdělení stěžovatelky nicméně zahrnují – v některých výrocích – i určitý prvek hodnocení (např. hodnocení, že „většina dopravců“ si za jiné než on-line odbavení účtuje „vysoký“ poplatek), a tyto části, respektive výroky pak mají charakter hodnotících soudů se skutkovým základem (hybridních výroků). V posuzované věci nicméně nejde o rozhodující faktor. Klíčové totiž je, že obecné soudy pokládají skutkový (faktický) základ těchto výroků za nepravdivý. Nepravdivost má spočívat v tom, že vedlejší účastnice umožňuje on-line odbavení až do 2 hodin před odletem, avšak v posuzovaných sděleních stěžovatelka pracuje s tím, že cestující musí údaje k odbavení poskytnout do 24 hodin před odletem.

34. Rozhodnutí obecných soudů jsou založena na dezinterpretaci posuzovaných výroků (sdělení) stěžovatelky. Její sdělení pod písm. a) až d) výše totiž vychází z toho, že cestující musejí jí jako zprostředkovateli předat relevantní údaje do 24 hodin před odletem, aby ona mohla tyto údaje zadat do systému vedlejší účastnice a provést on-line odbavení. V žádném ohledu z nich ovšem neplyne, že by on-line odbavení nebylo možné u vedlejší účastnice i v pozdějším čase. Přinejmenším ve sdělení pod písm. d) se naopak přímo pracuje s možností odbavit se samostatně, bez zprostředkování stěžovatelkou, on-line u vedlejší účastnice či jiné letecké společnosti.

35. Jde-li o výroky pod písmeny e) a f), ty nebyly obecnými soudy řádně hodnoceny v kontextu, v němž jsou učiněny. Pod písm. f) je tak stěžovatelce zakázáno v rámci e-mailu “Musíte se odbavit u letecké společnosti” sdělovat, že se cestující musí odbavit na letišti. Na jiném místě tohoto e-mailu se ovšem hovoří i o možnosti on-line odbavení [srov. písm. d), kde je tento obsah uvedeného e-mailu výslovně citován]. Uvedený výrok je tak třeba hodnotit v tomto kontextu, což obecné soudy neučinily. Co se týče zbytku výroků pod písmeny e) a f), je na obecných soudech, aby znovu zhodnotily, v jakém kontextu jsou ze strany stěžovatelky činěny. Lze souhlasit s tím, že potenciálně problematická jsou sdělení vyvolávající dojem, že po uplynutí 24 hodin před odletem, kdy skončí možnost on-line odbavení u stěžovatelky, je již možné pouze odbavení na letišti, pokud by příslušný dopravce nabízel ještě možnost on-line odbavení cestujícími zdarma. Obecné soudy se však musejí znovu zabývat tím, zda předmětná sdělení mají tento charakter v kontextu, v němž jsou tato sdělení stěžovatelkou činěna. Je přitom na vedlejší účastnici jako navrhovatelce, aby osvědčila relevantní skutečnosti, usiluje-li o

omezení daných projevů. V této souvislosti je vhodné podotknout, že Zemský soud v Hamburku předběžným opatřením z roku 2020, na něž obecné soudy odkázaly, zakázal stěžovatelce sdělovat zákazníkům (cestujícím), že po uplynutí lhůty 24 hodin před odletem se již musí odbavit na letišti. Problém tedy rovněž spočíval v absenci informace o tom, že cestující se mohou odbavit i samostatně on-line u příslušného dopravce, pokud takovou službu nabízí. Obecné soudy dosud řádně nezhodnotily, zda má některý z výroků stěžovatelky obdobný charakter.

36. Dále je třeba konstatovat, že výrok I rozhodnutí krajského soudu je zjevně excesivní i v rozsahu informací, které má stěžovatelka zakázáno poskytovat. Uvedený výrok, potvrzený vrchním soudem, je totiž formulován tak, že stěžovatelce je zakázáno poskytovat všechny tam uvedené informace, nikoliv pouze informace týkající se nutnosti on-line odbavení do 24 hodin před odletem. Pod písm. a) je tak například stěžovatelce zakázáno poskytovat rovněž sdělení: „Pokud se neodbavíte online, většina leteckých společností si účtuje vysoký poplatek. Rádi za vás online odbavení bezplatně vyřídíme a zašleme vám palubní lístky. Stačí, když nám zašlete údaje z pasu nebo průkazu totožnosti. [...]“. Obecné soudy nepoukázaly na nic, co by odůvodňovalo tak široká omezení, k jakým bylo přistoupeno, a i toto je důvod pro zrušení výroku I v celém rozsahu.

37. Z těchto důvodů tak rozhodnutím krajského soudu a vrchního soudu bylo porušeno právo stěžovatelky na svobodu projevu.

C. Právo podnikat ve spojení s právem na soudní ochranu

c) Obecné principy

38. Podle čl. 26 odst. 1 Listiny má každý „právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost“. Jak Ústavní soud vyložil v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 93/20 ze dne 22. 6. 2021 (288/2021 Sb.), bodě 30, právo podnikat „v jádru znamená svobodu vykonávat určitou výdělečnou činnost samostatně na vlastní účet a odpovědnost za účelem dosažení zisku bez toho, aby povinnosti a omezení, k této činnosti se vztahující, znemožňovaly její hlavní účel (*status negativus*)“.

39. Právo podnikat je jedním z těch základních práv, jichž se lze podle čl. 41 odst. 1 Listiny domáhat pouze v mezích prováděcích zákonů. Povaha práva podnikat je nicméně ambivalentní v tom smyslu, že toto právo sice vymezuje autonomní prostor pro jednotlivce, do něhož veřejné moci nepřísluší zasahovat bez splnění ústavním pořádkem vymezených požadavků (již zmíněný *status negativus*), ale současně je to do jisté míry i veřejná moc, která pozitivně formuje a stanoví podmínky pro výkon povolání a hospodářských činností, a vytváří tak samotné předpoklady pro výkon tohoto práva (*status positivus*), jak v obdobném kontextu Ústavní soud vyložil již v nálezu sp. zn. I. ÚS 504/03 ze dne 25. 11. 2003 (N 138/31 SbNU 227). Z toho pak vyplývá, že přípustná míra omezení práva podnikat dle čl. 26 odst. 2 a čl. 41 odst. 1 Listiny veřejnou mocí „je závislá na podílu veřejné moci na samotném konstituování určitého oboru či typu činnosti. Existují totiž činnosti, jejichž výkon je existencí a organizací veřejné moci dokonce podmíněn (*status positivus*), a pak již nelze hovořit o volném trhu a výše popsané svobodě v pravém slova smyslu (nejde již o pouhé umožnění jednotlivci svobodně

vykonávat jím zvolenou činnost). [...] Jinými slovy, jádro práva podnikat je modifikováno (oslabováno) tím více, čím silnější je veřejný zájem na kvalitě výkonu dotčené činnosti, a nejtěžší je právě u činnostech, které státní k zajištění svých úkolů přímo vytváří, a tím vyšší míra veřejnoprávní regulace (omezení práv jednotlivce plynoucích z čl. 26 odst. 1 Listiny) je z ústavního hlediska tolerovatelná“ (viz již citovaný nálezn sp. zn. Pl. ÚS 93/20, bod 31; srov. obdobně k negativním závazkům státu plynoucím z práva podnikat nálezn sp. zn. II. ÚS 2007/20 ze dne 5. 3. 2021, bod 29).

40. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu právo podnikat působí i jako objektivní hodnota ovlivňující výklad podústavního práva. I zákonné meze práva podnikat tedy musí být „stanoveny, vykládány a uplatňovány ústavně konformním způsobem“ [nálezn sp. zn. III. ÚS 2332/16 ze dne 17. 4. 2018 (N 74/89 SbNU 133), bod 37; obdobně např. nálezn sp. zn. II. ÚS 3101/18 ze dne 2. 5. 2019 (N 75/94 SbNU 10), body 18–19, nebo již nálezn sp. zn. IV. ÚS 27/09 ze dne 11. 9. 2009 (N 200/54 SbNU 489), bod 27]. Ačkoliv čl. 41 odst. 1 Listiny posiluje úlohu zákonodárce, aby prostřednictvím provádějících zákonů blíže upravil základní právo podnikat, neznamená to, že by byl zároveň poskytnut i obecným soudům širší prostor pro zásahy do tohoto základního práva.

41. K právu podnikat se vážou rovněž pozitivní závazky veřejné moci. Ústavní soud tak dovodil povinnost obecných soudů i ve vztazích mezi jednotlivci (horizontálních vztazích) „povinnost poskytnout ochranu podnikatelské činnosti, pokud je do ní zasaženo způsobem, který se přiči elementárním pravidlům férovosti a dobrým mravům soutěže“ [nálezn sp. zn. IV. ÚS 27/09 ze dne 11. 9. 2009 (N 200/54 SbNU 489), bod 27; obdobně nálezn sp. zn. II. ÚS 3101/18 ze dne 2. 5. 2019 (N 75/94 SbNU 10), bod 19]. Platí tedy, že „z ochranné funkce základních práv a svobod v této oblasti proto též plynou pozitivní závazky státu zajistit prostředí pro podnikání a jinou hospodářskou činnost zajišťující rovnost podmínek soutěže v tržním prostředí“ [nálezn sp. zn. III. ÚS 2332/16 ze dne 17. 4. 2018 (N 74/89 SbNU 133), bod 38].

42. Ve vztahu k řízení o předběžných opatřeních pak – obdobně, jako to Ústavní soud dovodil již v případě svobody projevu – platí, že i v tomto typu řízení je třeba zohlednit principy plynoucí z práva na podnikání. Má-li tedy být zasaženo předběžným opatřením do práva podnikat, je třeba zabývat se přiměřeností tohoto zásahu.

43. Z práva na soudní ochranu, zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny, pak plyne dle ustálené judikatury Ústavního soudu rovněž právo na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí. To zahrnuje povinnost vypořádat se se všem námitkami účastníků majícími vztah k projednávané věci v míře odpovídající jejich závažnosti [viz např. nálezn sp. zn. I. ÚS 2903/14 ze dne 12. 5. 2015 (N 94/77 SbNU 377), bod 37; nálezn sp. zn. III. ÚS 1265/16 ze dne 19. 6. 2018 (N 114/89 SbNU 723), bod 58; nálezn sp. zn. I. ÚS 113/02 ze dne 4. 9. 2002 (N 109/27 SbNU 213); nálezn sp. zn. I. ÚS 593/04 ze dne 20. 12. 2005 (N 230/39 SbNU 443); nálezn sp. zn. II. ÚS 435/09 ze dne 2. 6. 2009 (N 129/53 SbNU 623); nálezn sp. zn. III. ÚS 3328/09 ze dne 29. 4. 2010 (N 99/57 SbNU 289); nálezn sp. zn. II. ÚS 2086/14 ze dne 16. 9. 2014 (N 170/74 SbNU 469), bod 34; či nálezn sp. zn. I. ÚS 2346/14 ze dne 25. 9. 2014 (N 177/74 SbNU 543), bod 14]. Rozsah povinnosti řádného (dostatečného) odůvodnění soudních rozhodnutí se ovšem odlišuje v závislosti mimo jiné na povaze daného rozhodnutí i okolnostech konkrétního případu [nálezn sp. zn. IV. ÚS 201/04 ze dne 5. 1. 2005 (N 3/36 SbNU 19), odkazující i na

relevantní rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva; nález sp. zn. IV. ÚS 919/14 ze dne 10. 12. 2014 (N 225/75 SbNU 521), bod 14].

44. Ústavní soud ve své judikatuře vztahuje právo na řádné odůvodnění i na rozhodnutí o předběžných opatřeních [viz např. nálezu sp. zn. IV. ÚS 1554/08 ze dne 15. 1. 2009 (N 12/52 SbNU 121)]. Rozhodování obecných soudů o předběžných opatřeních je ovšem rovněž nutno vnímat jako celek; proto například nedostatky odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně mohou být zhojeny rozhodnutím odvolacího soudu [viz podrobněji nález sp. zn. II. ÚS 1263/16 ze dne 1. 8. 2016 (N 142/82 SbNU 269), body 13–15]. Námitky toho, proti němuž předběžné opatření směřuje, budou typicky obecným soudům předloženy až v odvolání, a proto je především úkolem odvolacího soudu se s nimi vypořádat způsobem odpovídajícím jejich závažnosti a specifikům řízení o předběžném opatření.

45. Z výše uvedeného lze tedy shrnout, že z práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny vyplývá i požadavek na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí, který zahrnuje povinnost vypořádat se s námitkami účastníků řízení v míře odpovídající závažnosti příslušné námítky. Tento princip dopadá i na rozhodování o předběžných opatřeních, avšak s ohledem na charakter těchto rozhodnutí jsou požadavky na odůvodnění sniženy. S námitkami účastníka řízení, že předběžné opatření nepřiměřeně zasahuje do jeho základních práv, je ovšem nezbytné se vypořádat.

d) Aplikace na posuzovanou věc

46. Výrokem II krajský soud dále uložil stěžovatelce povinnost zdržet se předávání „nesprávných osobních údajů osob, kterým prostřednictvím webu kiwi.com zprostředkovala uzavření smlouvy o letecké přepravě s [vedlejší účastnicí], a to zejména údajů o e-mailu a bydlišti těchto osob a identifikaci jejich platební karty“. I tento výrok byl potvrzen vrchním soudem. Obecné soudy se však nevypořádaly s námitkou stěžovatelky ohledně zásahu do jejího základního práva na podnikání, který předběžné opatření vyvolává.

47. Stěžovatelka při poskytování služeb svým zákazníkům figuruje rovněž jako prostředník pokud jde o komunikaci mezi vedlejší účastnicí a zákazníky (cestujícími). Namítá přitom, že tuto službu by jim ovšem nemohla poskytovat, pokud by do systému vedlejší účastnice zadávala e-mail zákazníků (cestujících), a nikoliv vlastní e-mailové adresy, které pro jednotlivé zákazníky za tím účelem vytváří. Obdobně má-li stěžovatelka zprostředkovávat i platbu ze strany zákazníků (cestujících), mohlo by dojít k problémům, pokud by v systémech vedlejší účastnice byly zadány údaje o platební kartě cestujícího, z níž však cena letenek hrazena nebude.

48. Obecné soudy se nevypořádaly s tím, že předběžným opatřením nařízeným pod bodem II by stěžovatelka musela významně omezit způsob, jakým poskytuje své služby zákazníkům (cestujícím), ani s otázkou, nakolik by vyžadované změny mohly ve svých důsledcích dokonce stěžovatelce zcela znemožnit poskytování této služby. Jde o zásah do ústavně zaručeného práva na podnikání ve smyslu svobody podnikání (zásah do statu negativu), tedy do autonomního prostoru pro jednotlivce, a to na základě soudního

rozhodnutí o předběžném opatření. Bylo již úkolem krajského soudu zvážit přiměřenost zásahu do práva stěžovatelky podnikat, neboť daný zásah je patrný již z toho, čeho se vedlejší účastnice domáhala (byť krajskému soudu pochopitelně nemohla být známa argumentace stěžovatelky). Především však bylo povinností vrchního soudu se vypořádat s námitkou stěžovatelky k této otázce. To ovšem vrchní soud neučinil. Jeho jediná reakce k této otázce se totiž týká nutnosti změnit poskytované informace označené obecnými soudy za nepravdivé a zajistit si k tomu překlad do jiných jazykových verzí.

49. To platí obdobně i ve vztahu k problematice, zda z nařízení č. 261/2004 vyplývá povinnost poskytovat vedlejší účastníci požadované osobní údaje cestujících. Ač i v této souvislosti vznesla stěžovatelka námitku, omezil se vrchní soud pouze na obecný odkaz na toto nařízení s tím, že tato povinnost z něj plyne. To nelze ani v kontextu řízení o předběžném opatření označit za adekvátní odůvodnění.

50. Specificky ve vztahu k údaji o bydlišti bude namístě zabývat se i tím, zda stěžovatelka má uvedený údaj k dispozici, a současně tím, zda jej vedlejší účastnice skutečně potřebuje (což musí alespoň osvědčit).

51. Ústavní soud současně upozorňuje, že Zemský soud v Hamburku se v odkazovaném předběžném opatření otázkou osobních údajů cestujících vůbec nezabýval. Při zvažování, zda je namístě nařídit předběžné opatření týkající se poskytování osobních údajů cestujících, tak nemůže být uvedeným předběžným opatřením argumentováno.

52. Byť i na odůvodnění předběžného opatření nejsou kladeny takové podmínky jako na odůvodnění konečného rozhodnutí ve věci, je nezbytné, aby obecné soudy v případě zásahu do práv účastníka řízení předběžným opatřením jasně vyslovily, jaké konkrétní zákonné ustanovení dotčený účastník řízení (v tomto případě stěžovatelka) porušuje. Obecné soudy sice obecně odkazují na zákon o ochraně spotřebitele, aniž by však citovaly jeho konkrétní ustanovení, které měla stěžovatelka porušit. Dále se obecné soudy vůbec nezabývaly aktivní legitimací vedlejší účastnice k podání žaloby a návrhu na vydání předběžného opatření. Rovněž odkaz obecných soudů na porušení občanského zákoníku ze strany stěžovatelky je jen povšechný, neodkazující na konkrétní ustanovení, a řádně nezdůvodňující v čem konkrétně a které ustanovení občanského zákoníku mělo být stěžovatelkou porušeno.

53. Z výše uvedeného vyplývá, že obecné soudy se nedostatečně zabývaly dopady předběžného opatření do práva stěžovatelky na podnikání. Z těchto důvodů bylo napadenými usneseními porušeno základní právo stěžovatelky na podnikání ve spojení s právem na soudní ochranu.

54. Výrok III navazuje na výroky I a II a ukládá stěžovatelce odstranit „závadný stav“ vzniklý v rozporu s povinnostmi uloženými výroky I a II. Jelikož oba uvedené výroky neobstojí z důvodů vyložených výše, nemůže obstát ani výrok III. Výrok IV o povinnosti vedlejší účastnice podat návrh na zahájení řízení má akcesorickou povahu (bez vyhovění návrhu na předběžné opatření by nemohl být učiněn), a proto musí být rovněž zrušen.

D. Závěr

55. Napadenými usneseními bylo porušeno právo stěžovatelky na svobodu projevu dle čl. 17 odst. 1 Listiny a právo podnikat dle čl. 26 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud z výše uvedených důvodů podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona napadená usnesení zrušil. Ústavní soud vyřídil ústavní stížnost přednostně a z toho důvodu již samostatně nerozhodoval o návrhu na odklad vykonatelnosti napadených usnesení [srov. obdobně např. nález sp. zn. II. ÚS 2007/20 ze dne 5. 3. 2021, bod 35; nález sp. zn. I. ÚS 2769/15 ze dne 15. 6. 2016 (N 115/81 SbNU 795), bod 63; nález sp. zn. III. ÚS 925/13 ze dne 4. 7. 2013 (N 115/70 SbNU 27)].

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. srpna 2021

Ludvík David
předseda senátu

Právní věty:

Při rozhodování o návrhu na nařízení předběžného opatření je třeba zabývat se i tím, zda zásah do základních práv účastníka řízení vyvolaný předběžným opatřením je přiměřený.

I na projev komerčního charakteru dopadají záruky plynoucí z práva na svobodu projevu dle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tyto záruky se přiměřeně uplatňují i v řízení o předběžném opatření. Má-li být komerční projev předběžným opatřením omezen z důvodu tvrzené nepravdivosti, musí se obecné soudy vypořádat v míře odpovídající charakteru řízení o předběžném opatření s tím, zda lze skutkový základ příslušného komerčního projevu skutečně hodnotit jako nepravdivý.

Z práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny vyplývá i požadavek na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí, který zahrnuje povinnost vypořádat se s námitkami účastníků řízení v míře odpovídající závažnosti příslušné námitky. Tento princip dopadá i na rozhodování o předběžných opatřeních, avšak s ohledem na charakter těchto rozhodnutí jsou požadavky na odůvodnění sniženy. S námitkami účastníka řízení, že předběžné opatření nepřiměřeně zasahuje do jeho základních práv, je ovšem nezbytné se vypořádat.